

גליון קנין תורה

יו"ל ע"י חבורת קנין תורה בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בעזה"ש

נציב חודש שבט

הנגיד הנכבד והמפואר

מו"ה ישראל אלכסנדר הכהן ענגלענדער הי"ו

לעי"נ זקנו הגאון המפורסם

מוה"ר שלום מרדכי ב"ר משה הכהן זצ"ל אבד"ק ברעזאן ובעמח"ס שו"ת מהרש"ם

מסי קידושין גליון ט"ו

יתרו-משפטים תשע"ה

שינון לחזרה

תמצית שקלא וטריא עם ביאורים והערות

דף נ"ב ע"ב – דף נ"ז ע"ב

קדשים ובין קדשים קלים אינה מקודשת ופירוש עמדו למנוח ורבו האומרים אינה מקודשת ובמלו המועטים וחזרו בהם וגמרו לומר אינה מקודשת, וכמבואר לעיל במתניתין.

❖ **אביי מביא ראיה לר' יוחנן** ודר' יהודה חזר בו ומודה בין בקדשי קדשים ובין בקדשים קלים שאינה מקודשת, מבריייתא בתורת כהנים דכהן דכהן אינו יכול לחלוק שום קרבן כנגד חבירו והוא יטול חלק חבירו בקרבן זה וחבירו יטול חלקו בקרבן אחר, לא בקדשי קדשים ולא בקדשים קלים, דלאו ממונו של כהן הוא אלא משלחן גבוה קא זכו. וכיון דסתם **ספרא** (תורת כהנים) ר' יהודה היא, הרי מוכח דס"ל דבין קדשי קדשים ובין קדשים קלים לאו ממונו והמקדש בו אשה אינה מקודשת.

הבריייתא יליף ליה מדכתיב 'וכל מנחה אשר תאפה בתנור וכל נעשה במרחשת ועל מחבת לכהן המקריב אותה לו תהיה, וכל מנחה בלולה בשמן וחרבה לכל בני אהרן תהיה', שמלמד דדוקא במנחה עצמה יחלקו כל בני אהרן, ולא יחלקו קרבן מנחה כנגד קרבן אחר. והוי מצי למיכתב רק **יכל מנחה לכל בני אהרן תהיה** ושהיה כולל כל מיני קרבנות מנחות, ומדפרישי חמישה מיני מנחות (א. וכל מנחה אשר אשר תאפה בתנור, ב. וכל נעשה במרחשת, ג. ועל מחבת, ד. וכל מנחה בלולה בשמן, ה. וחרבה) הוי להו ד' קראי יתירי לדרשה, ואם אינו ענין לגופיה תניהו ענין לשאר קרבנות, ללמד שאין חולקין זה כנגד זה, וכדלהלן:

(א) **יכל מנחה אשר תאפה בתנור**, מלמד שלא לחלוק מנחות כנגד זבחים. מיהו עדיין לא ידעינן שאין חולקין מנחות כנגד עופות, דשמוא שאני מנחות כנגד זבחים שלא קמו תחתיהן בללות ודברקרבן עולה

א. עי' מהרש"א דנרש"י מנזכר דנמנו וגמרו קאי על ר' יהודה, שחזר בו ומודה לר' יוסי שהמקדש בקדשי קדשים אינה מקודשת. וקשה, דהא אף ר' יוסי לא אמר כנרש"י שאינה מקודשת אלא בקדשי קדשים דאית ליה קדש 'מן האש', הא בקדשים קלים ס"ל כר' יהודה דמקודשת, והשמה דמסקין דבין קדשי קדשים ובין קדשים קלים אינה מקודשת נמצא דגם ר' יוסי חזר בו, וטעמיה כמבואר בהמשך הגמ' דילפינן מקראי אחרים להקיש קדשים קלים לקדשי קדשים. לכן כתב המהרש"א דלולי פרש"י ה' נראה לפרש דהאי נמנו וגמרו קאי גם על ר' יוסי, ועל זה קאמר רב עדיין היא מחלוקת, וקאי גם על ר' יוסי דעדיין מחלוקת קדשים קלים מקדשי קדשים.

מראי מקומות לתוספות

דף נ"ג ע"א: ד"ה וקאמר לית צה, ד"ה מאי חולקין.

דף נ"ג ע"ב: ד"ה אף כמכר לא קנה.

דף נ"ד ע"א: ד"ה מועלין צמדתן, ד"ה אימא ר' יהודה.

דף נ"ד ע"ב: ד"ה קרבן, ד"ה לא אמרו, ד"ה שלח ציד פיקת.

דף נ"ה ע"א: ד"ה אמר רב אושעיא.

דף נ"ה ע"ב: ד"ה דמיימי נמי, ד"ה שלא צומנו, ד"ה אשתכח צת שנתה.

דף נ"ז ע"א: ד"ה ואס לקח בשוגג, ד"ה אצל צמתיין להוילא.

דף נ"ז ע"ב: ד"ה כשצרת, ד"ה הא לא צרת, ד"ה מסתברא, ד"ה מנין.

דף נ"ז ע"א: ד"ה משעת שמיטה, ד"ה מי אית ליה, ד"ה חזא אשכ.

דף נ"ז ע"ב: ד"ה כל שעומד, ד"ה תלמוד לומר.

דף נ"ג

המשך דין המקדש בקדשים

❖ **במתניתין** סתמו שהמקדש בחלקו בין קדשי קדשים בין קדשים קלים אינה מקודשת ודלא הוו ממונו אלא משלחן גבוה קא זכו.

כבריייתא פליגי בו תנאי, לר' יהודה, אפילו בקדשי קדשים מקודשת וכל שכן בקדשים קלים, דכתיב 'זוה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש', ודריש לך ולכל צרכיך וואפילו לקדש בו אשה. לר' יוסי, בקדשי קדשים אינה מקודשת, דדריש קרא להיפך, שהושוו קדשים קלים וחלקו של אהרן לאש וחלקו של מובחן, מה חלקו של מובחן הוא רק לאכילה, אף חלקו של כהן הוא רק לאכילה ולא לדבר אחר ואבל לפי"ז מודה ר' יוסי לר' יהודה בקדשים קלים שמקודשת; עיי' להלן הערה א' בשם המהרש"א.

ונחלקו רב ור' יוחנן אם תנאי דבריייתא חזרו בהם או לא; לרב עדיין היא מחלוקת ומומילא לר' יהודה אפילו בקדשי קדשים מקודשת, ולר' יוסי דוקא בקדשי קדשים אינה מקודשת. לר' יוחנן נמנו וגמרו שהמקדש בחלקו בין קדשי

קנין תורה גליון

קידושי מעשר שני והקדש לר"מ ולר"י

❖ **שיטת ר' מאיר: במעשר שני**, בין בשוגג ובין במזיד לא קידש, דסבירא ליה מעשר שני ממון גבוה, דכתיב "וכל מעשר הארץ מזרע הארץ מפרי העץ לה' הוא קודש לה'".

– **להחיה אמינא** יליף ר' מאיר דמעשר שני ממון גבוה, מדכתיב ביה ה'. וקשה מתרומת מעשר דכתיב 'כן תרימו גם אתם תרומת ה', וקתני המקדש בתרומה מקודשת. ומתריץ, שאני מעשר דכתיב ביה לה'. וקשה מהלכה דכתיב תתנו לה', וקתני המקדש בתרומות מקודשת וכל תרומות כמשמע וחלה נמי תרומה היא דכתיב מראשית עריסותיכם תתנו לה' תרומה. ומתריץ, שאני מעשר דכתיב ביה קודש. וקשה משביעית דכתיב 'יובל הוא קודש תהיה לכם', והמקדש בפירות שביעית מקודשת וכדמוכח במשנה לעיל דף ג:'. ומתריץ, שאני מעשר דכתיב ביה בין קודש ובין לה'. וקשה מתרומה דכתיב 'קודש ישראל לה' ראשית תבואתו, ותנן המקדש בתרומה מקודשת, ואף דקרא בישראל מיירי ושהם קרויים קודש לה' מכל מקום מדקאמר 'ראשית תבואתו' לומר דכתרומה הם לו, שמע מינה דתרומה נמי הויא קודש לה'. למסקנא: שאני מעשר שני דכתיב ביה הוא קודש לה', הוא בהווייתו יהא לה'.

בהקדש, במזיד קידש, דס"ל לר' מאיר הקדש במזיד מתחלה ויוצא לחולין ולכך כשמקדש אשה בהקדש נתחלה ונעשה ממונו ונמצא יהיב לה מידי לשם קדושתו, אבל בשוגג לא קידש, וצריך ביאור למה.

❖ **שיטת ר' יהודה: במעשר שני**, במזיד קידש, דסבירא ליה מעשר שני ממון הדיוט. ומכל מקום בשוגג לא קידש, וצריך ביאור למה. בהקדש, במזיד לא קידש אבל בשוגג קידש, דס"ל אין הקדש מתחלה במזיד אלא בשוגג. ולכך דוקא כשקדישה בשוגג יצא לחולין והוי ממונו.

מעם שגת מעשר שני לר"י ושגת הקדש לר"מ

❖ **היוצא מהנ"ל**, דבעינן מעם לשגת הקדש אליבא דר' מאיר, ושגת מעשר אליבא דר' יהודה, למה אין אשה מקודשת. ואמר ר' יוחנן, **המעם בתרווייהו** דהוו קידושי מעות ושאילו היו יודעין שהוא מעשר שני או הקדש לא היה ניהא להו בקידושיהו, כהד מונייהו מפני שהאשה לא ניהא לה, וכהד מונייהו משום דתרווייהו לא ניהא להו [בין האיש ובין האשה], ולא פירש ר' יוחנן איזה מהן תלוי רק בהאשה ואיזה מהן תלוי בשניהם.

– ר' ירמיה מפרש דברי ר' יוחנן: **במעשר שני** רק האשה לא ניהא לה משום מירחא דאורחא וצרכיה להעלות הפירות לירושלים, אבל האיש ניהא ליה שהרי קונה אשה בהנם בלא טורח. משא"כ בהקדש תרווייהו לא ניהא להו שיתחלה הקדש על ידיהם ושהרי אינה יכולה להתקדש אלא ע"י מעילה שהוא דבר איסור, וזו היא היוצאת לחולין כשהוציאו מרשות גבוה ונתנו לה.

– ר' יעקב מפרש דברי ר' יוחנן להיפך: **במעשר שני** תרווייהו לא ניהא להו; האשה משום מירחא דאורחא כנ"ל, והאיש משום אונסא דאורחא [ב' פירושים ברש"י; א. שמוטל על האיש חיוב אחריותם עד שתביאם לירושלים] (שהמעשר אין בו כאן שום פרוטה שלא ניתן להוציאו אלא בירושלים, שאפי' תמכרו דמיו נתפסין בקדושתו, וקדושה צריכין שיהו שוה פרוטה). הילכך אי הוה ידע מעיקרא שהוא מעשר לא היה מקדשה ביה דלא ניהא ליה לקבל עליו אחריות, דיותר שכיח אונס אצל אשה מאצל איש. ב. לעולם

יורד מכיא עני עופות תחת בהמה ולא מנחה תחת בהמה, משא"כ מנחות כנגד עופות קמו תחתיהן בדלות².

(ב) **וכל נעשה במרחשת**, מלמד שלא לחלוק אף מנחות כנגד עופות. מיהו עדיין לא ידעינן שאין חולקין עופות כנגד זבחים, דשמא שאני מנחות כנגד עופות דעופות מיני דמים הן ומנחות מיני קמחים הן, משא"כ עופות כנגד זבחים דהללו והללו מיני דמים.

(ג) **ועל מחבת**, מלמד שלא לחלוק אף עופות כנגד זבחים. מיהו עדיין לא ידעינן שאין חולקין מנחות כנגד מנחות, דשמא שאני עופות כנגד זבחים דעופות מעשיהן ביד [מליקה בצפורין] וזבחים מעשיהן בכלי [בבבלי], משא"כ מנחות כנגד מנחות שמעשיהן שוה.

(ד) **וכל מנחה בלולה בשמן**, מלמד שלא לחלוק אף מנחות כנגד מנחות. מיהו הוה אמינא דהיינו דוקא מחבת כנגד מרחשת, דמרחשת מעשיהם רכים ומחבת מעשיהם קשים, אבל מחבת כנגד מחבת או מרחשת כנגד מרחשת יהלוק.

(ה) **וחרבה**, שלא לחלוק אף מחבת כנגד מחבת או מרחשת כנגד מרחשת.

(ו) **ועדיין לא ידעינן** [שלא יהלוקו כהנים קרבן כנגד חבירו] אלא קדשי קדשים ודומיא דקרבן מנחה, אבל הו"א שיהלוקו קרבן כנגד חבירו בקדשים קלים [דאית להו זכיה בגוייהו ויכול למכור חלקו בקרבן זה בשביל זה], תלמוד לומר 'לכל בני אהרן תהיה איש כאחיו', וכמוך ליה 'אם על תודה קרבנו' ותודה הוא קדשים קלים, ללמד דכשם שאין חולקין בקדשי קדשים כך אין חולקין בקדשים קלים [ודגם קדשים קלים לא הוי ממון כהנים אלא ממון גבוה].

(ז) **עוד דרשינן** מהא דכתיב 'איש כאחיו', דדוקא איש חולק ואפילו אם הוא בעל מום ושאף כהנים בעלי מינים היו מתלעיים בעצים ומפשיטים ומנתחים ושוחטים, אבל קמן אינו חולק אפילו אם הוא תם.

❖ **רבא ביקש להביא ראיה לרב** דעדיין היא מחלוקת ולא חזר בו ר' יהודה, מדתניא וגבי לום הפנים שנשלחה בה מארה לאחר ארבעים שנה ששימש שמעון הצדיק [הצנועים מושכין את ידיהם והגורגרים חולקים] וק"ס דהאי 'חולקין' ר"ל חולקין דרך עילוי, שמניח חלקו לחבירו ונוטל כנגדו במקום אחר, אלמא אית בהו דין חלוקה, ונ"כ ר' יהודה היא דאמר ממונו הוא.

ומרחח הגמרא, ד'חולקים' היינו שהיו חוטפים [כל אחד חלקו המגיעו], וכדקתני סיפא מעשה באחד שחטף חלקו וחלק חברו והיו קוראין אותו בן חמץ עד יום מותו.

– **'חמץ'** הוא לשון חמסן, דכתיב 'אלקי פלמני מיד רשע מכף מעול וחמוץ', או מדכתיב 'למדו היטב דרשו משפט אשרו חמוץ' [והיינו דהנגול להצילו מיד עושקו].

ב. דכתיב נמי שהיה טמא ואלו קודש או נכנס במקדש, וכן נמי שהשפיעוהו שזעה אם יודע להעד יודע ולא העד, שצריך להביא קרבן אשם, ואם לא תגיע ידו די שה צריך להביא שמי מורס או שני בני יונה, ואם גם זה לא תשיג ידו צריך להביא קרבן מנחה, הכי מלינו דמנחה קס תמת מעלת העוף בדלות.

גליץ קנין תורה

בשוגג **במעוֹת הקדש** מודה ר' מאיר לר' יהודה שמקודשת והכין שמעל נפקי המעות לחולין ויחויב לה מידי לקידושין.

והא דפליגי ר' מאיר ור' יהודה בשנגת הקדש דלר' מאיר לא קידש, מיירי כשקידשה **בכתנות כהונה שלא בלו** ונעדיין ראויין לעבודה, דלכולי עלמא הוקדשו מתחלה על דעת כן דכל זמן שהן ראויין לעבודה אין איסור על הכהנים ליהנות מהן בשוגג ובלבד שלא יתכוונו לחללן שלא נתנה תורה למלאכי השרת ושהיו הכהנים זריזים כמלאכים להפישמן בגמר עבודה ולא ישהו עליהם אחר העבודה כהרף עין, ופליגי לענין שאר הנאות: ר' מאיר ס"ל דכמו שניתנו לכהנים ליהנות לאחר עבודה, הוא הדין בשאר הנאות אין בהן מעילה בשוגג, לכך אם קידש בהן אשה לא מעל ולא יצאו לחולין, וממילא אינה מקודשת. ר' יהודה ס"ל שלא ניתנו ליהנות אלא לכהנים, אבל לענין שאר הנאות בקדושתיהו קיימי, לכך כשקידש בהן אשה מעל ויצאו לחולין, וממילא מקודשת.

הגמרא מקשה על זה מה מוג' מקומות ודמוכה בהן דאף בדבר שניתנה ליהנות מיבר ר' מאיר דלענין שאר הנאות יש בהן מעילה בשוגג, אבל כל ההוכחות נדחו:

א. כתנות כהונה שבלו: תניא 'כתנות כהונה שבלו מועלין בהן דברי ר' מאיר', והוה אמינא דאף בלא בלו קסבר כן. **ומדחה**, דדוקא בכתנות כהונה שבלו מודה ר' מאיר, דכיון שאינן ראויין לעבודה הרי הן כשאר הקדש ולא ניתנו ליהנות בהן, לכך אם קידש בהן אשה בשוגג מעל ויצאו לחולין והרי היא מקודשת, אבל בכתנות שלא בלו לעולם ס"ל דגם בשאר הנאות אין בהן מעילה בשוגג.

ב. תקלין עתיקין: לכולי עלמא מועלין בתקלין חדתיין ושהיו הכהנים תורמין מהן ג' פרקים בשנה לצורך הקרבת קרבנות צבור, ופליגי בתקלין עתיקין ושהיו מפנין אותן לתוך לשכה שנשארו משנה שעברה עודף על הקפות לאחר שתרמו מהן הג' תרומות; **לתנא קמא** אין מועלין בהן דס"ל אין מעילה בשירי לשכה, ולר' מאיר מועלין בהן דס"ל מועלין בשירי לשכה.

וקשה, הא שירי לשכה ניתנים לחומת העיר ומגדלותיה וכל צרכי תקון העיר, ונימא לר' מאיר דכמו שניתנה חומה ליהנות ממנה בשוגג ולא ניתנה תורה למלאכי השרת שהיו זריזים מליחנות מן החומה לישב בצילה ועליה הותרו נמי שאר הנאות שאין בהן מעילה בשוגג, ולמה אמר ר' מאיר דמועלין בשירי לשכה. **ומדחה**, דצריך לגרום ר' יהודה במקום ר' מאיר ואתי שפיר ר' יהודה לשיטתיה, דאף שהותרה הנאת החומה, מי"ט לענין שאר הנאות בקדושתיהו קיימי ויש בהן מעילה בשוגג, אבל לר' מאיר אה"נ דאף אם ס"ל שיש קדושה בשירי לשכה מי"ט אין מועלין בהן בשוגג, דכיון שהותרה הנאת חומה הותרו נמי שאר הנאות.

ג. אבני ירושלים: דתניא 'אבני ירושלים שנשרו מועלים בהם דברי ר' מאיר', וקשה, הא אבני ירושלים ניתנו ליהנות מהן בשוגג כנ"ל, ואפילו הכי סובר ר' מאיר דבשאר הנאות מועלין בהן. **ומדחה**, דגם הכא צריך לגרום ר' יהודה במקום ר' מאיר.

– לפי זה מוכח דר' יהודה סובר שיש קדושה באבני ירושלים ומועלין בהן ולשיטתי דאף שניתנו ליהנות מי"ט בשאר הנאות בקדושתיהו קיימי, וקשה דתניא בשם ר' יהודה שהאומר 'הרי עלי ככר זה כירושלים' לא אמר כלום דאבני ירושלים לא מיקדשא, עד שידור בדבר הקרוב כירושלים. **ומתריץ**, דתרי תנאי נינהו אליבא דר' יהודה וברייתא דאבני

לא רמי עליו אחריות (דס"ט) נתן לה מידי שיהיה שוה פרוטה בירושלים, ואפ"ה לא ניהא ליה לקדשה בו דאם תאנס תיעצב ותאמר לו שקידשה בדבר שלא נהנית בו. **משא"כ בהקדש רק האשה לא ניהא לה שיתחלל הקדש על ידה** ודאין לה שום הנאה בחילולו, דאם לא תקבלנו יצטרך האיש לקדשה בחיתר משלנו, אבל האיש ניהא ליה דתתחלל הקדש ואע"פ דאיסורא קעביד דע"ז מרויח שיכול לקדשה בחנם ובלא מורה ואע"פ שעליו לשלם להקדש, מי"ט השתא ניהא ליה, דשמא עכשו אין לו משלו כלום.

מעילת הקדש בשוגג לר' מאיר

• בהמשך הסוגיא מבואר ב' דרכים בטעמיה דר' מאיר למה אין אשה מקודשת בשנגת הקדש:

(א) שיטת ר' יוחנן הנ"ל: לר' יוחנן הוי מעמיה דר' מאיר משום קידושי מעות, דלא ניהא לה שיתחלל הקדש על ידה ולר' ירמיה אף האיש לא ניהא ליה, ופשוט דלפי זה אם קידש אשה במעות הקדש בשוגג אין המעות יוצאין לחולין ואחרי שאין דברי הקדושים קיימין.

רב הסדא מוסיף דהוא הדין הלוקח הפיץ במעות של הקדש בשוגג, סובר ר' מאיר שהלוקח לא קנה החפיץ והמעות אינם יוצאין לחולין והה"ל מפקה מעות; לר' ירמיה בין המוכר ובין הלוקח לא ניהא להו שיתחלל הקדש על ידיהו, ולר' יעקב דעכ"פ המוכר לא ניהא ליה דניתחלל הקדש על ידו דאין לו שום הנאה בחילולו.

לפי זה נמצא, דלא שייך מעילה בהקדש בשוגג אליבא דר' מאיר, אלא באוכל ככר של הקדש או במדליק נר של הקדש ואו שאר הנאה דאול ליה הקדש, אבל הוצאת מעות של הקדש בשוגג לעולם לא הוי מעילה, דבכל מקום שהן נמצאים נשאר שם הקדש עליהם.

וכן סובר **בר פדא לקמן** (דף נ"ד) דטעמיה דר' מאיר במתניתין משום דקסבר אין הקדש מתחלל בשוגג, דמקח מעות הוא ודלא ניהא ליה שיתחלל הקדש על ידו, ולא אמרו הקדש בשוגג מתחלל אלא לענין אכילה ואו שאר הנאות דאול ליה הקדש כנ"ל.

– **הגמרא מקשה על זה** מברייתא דפליגי ר' מאיר ור' יהודה בדין גזבר של הקדש שהפקיד מעות הקדש אצל חנוני והמעות לא היו צוררין אלא מותרים, דבכה"ג כשהפקיד אצל שולחני לכו"ע הנוכר מעל ידיע שהשולחני צריך למעות תדיר וברשותיה עבד, ואם הפקיד אצל בכה"ב לכו"ע בכה"ב מעל דסתם בכה"ב אינו משתמש תמיד במעות ולא אדעתא דהכי אפקדינהו נביה, ובהנוני פליגין, **ר' מאיר** סובר חנוני כבעל הבית והחנוני מעל ודחנוני אינו צריך תמיד למעות, שנתנים לו פירות וכל מוכר הנותם באשראי, ודי לו במיעוט מעות שבידו, ונמצא דלאו אדעתא דהכי אפקדינהו נביה, **ור' יהודה** סובר חנוני כשולחני והגזבר מעל. ומוכח דלכולי עלמא המוציא מעות הקדש בשוגג מעל אחד מהם ולא פליגי אלא מי מעל הנוכר או החנוני.

ומתריץ, דר' מאיר לדבריו דר' יהודה קאמר; לדידי אין כאן מעילה כלל וכיון שהי' הוצאה בשוגג, אבל לדידך שיש מעילה במעות בשוגג אודי לי מיהא דחנוני כבעל הבית והחנוני מעל, ואמר לו ר' יהודה לא אלא חנוני כשולחני והגזבר מעל.

דף נ"ד

(ב) שיטת רב: רב חולק על ר' יוחנן ובר פדא, ומכירא ליה דלר' מאיר הקדש מתחלל בין במוזיד ובין בשוגג, ולפי זה המקדש אשה

גליץ קנין תורה

ירושלים ס"ל אליבא דר' יהודה דירושלים מיקדשא כהקדש, לכך אם ישול מאבני החומה לבנות בביתו מעל, וברייא דגדר ס"ל אליבא דר' יהודה דירושלים לא מיקדשא, לכך הנדר בירושלים לא אמר כלום.

תמצית שיטות ר' מאיר ור' יהודה

❖ **קידשה כמעשר שני: לר' מאיר; בין בשוגג ובין כמזיד לא קידש** – דמעשר שני ממון גבוה הוא, דכתיב הוא קודש לה'. לר' יהודה; **כמזיד קידש** – דמעשר שני ממון הדיוט. **בשוגג לא קידש** – לר' ירמיה משום שהאשה לא ניהא לה משום מירחא דאורחא, ולר' יעקב אף האישה לא ניהא ליה משום אונסא דאורחא.

❖ **קידשה כהקדש: לר' מאיר; כמזיד קידש** – דס"ל הקדש כמזיד מתחלל ונמצא כשקדשה מעל ונפק לחולין. **בשוגג לא קידש** – לר' יוחנן ובר פדא מייירי בכל דבר הקדש, וס"ל אין הקדש מתחלל בשוגג דמקח טעות הוא ולר' ירמיה בין האישה ובין האשה לא ניהא להו דניתהל הקדש על ידיהו, ולר' יעקב רק האשה לא ניהא להו. לרב מייירי דוקא בכתנות כהונה שלא בלו שניתנו לכהנים ליהנות, אבל שאר הקדש שלא ניתנו ליהנות יש בהן מעילה בשוגג ואשה מתקדשת בהן. **לר' יהודה; כמזיד לא קידש ובשוגג קידש** – דס"ל אין הקדש מתחלל כמזיד אלא בשוגג. [ואפילו כתנות כהונה יש בהן מעילה בשוגג, דבשאר הנאות בקדושייתו קיימא וכיון שמעל נפקו לחולין].

מעשר שני והקדש לדינא

❖ **כמעשר שני נקטינן כר' מאיר**, הואיל וסתם לן תנא כוותיה דמעשר שני ממון גבוה. **כהקדש נקטינן כר' יהודה**, הואיל וסתם לן תנא כוותיה דהקדש בשוגג מתחלל כמזיד אין מתחלל.

❖ **סתמא כר' מאיר כמעשר: דמצינו בנמע רבעי** [פירות אילן שעברו עליה ג' שנות ערלה ובשנה רביעית צריך להעלותן לירושלים ולאכלם שם] **דסבירא להו בית הלל** דהו ממון גבוה [וכדלחון], ומעמייהו דילפי נמע רבעי ממעשר שני, הרי סתמא כר' מאיר דמעשר שני ממון גבוה [והשיב לבית הלל כסתם משנה דהלכה כמותן].

– **בית הלל גמרי גזירה שוה 'קודש קודש' נמע רבעי ממעשר שני**, ומכח זה למדו ג' דינים: **א.** הפודה נמע רבעי [להעלות דמיהן לירושלים] צריך להוסיף חומש כמו כמעשר שני, **ב.** נמע רבעי יש להן ביעור [בשנה שלישית ובשנה ששית של שמיטה] **כשאר מעשרות**. [ושמתכרים מן הבית ואסור להשתותן יותר], **ג.** נמע רבעי הו ממון גבוה כמו מעשר שני, לכך הוצר כרם רבעי אין חובב להשאיר פרט ועוללות לעניים וכמו באדם הוצר את כרמו שאסור ללקט פרט הנושר בשעת בצירה וכן צריך להניח בשדה עוללות דהיינו אשכול שאין לו פסיון אלא אחת היא כולו] **אלא כולו לגת**. [דכתיב 'פרט כרמך לא תלקט' לאפוקי כרם רבעי דלא קרינא ביה 'כרמך' כיון שכולו ממון גבוה]. **בית שמאי לא גמרי גזירה שוה 'קודש קודש' נמע רבעי ממעשר שני**, לכך ס"ל שהפודה אותן אינו מוסיף חומש, ואין להם ביעור, וצריך להניח פרט ועוללות לעניים [דכרמך קרינא ביה, והעניים אוכלין אותן בירושלים, או פדין אותן ומעלין דמיהן לירושלים].

הגמרא מקשה על זה מנ' מקומות דמצינו בהן סתמא כר' יהודה דמעשר שני ממון הדיוט:

(א) תנן סתמא 'הפודה מעשר שני שלו מוסיף עליו חמישיתו, בין משלו ובין שניתן לו במתנה'. להחיה אמינא מייירי בפירות מעשר שני שניתנו לו אחר שהופרשו וע"י הנותן מתנהו, ומדקתני שאם פודה אותן [להעלות דמיהן לירושלים] צריך להוסיף חומש, הרי סתמא כר' יהודה דמעשר שני הוא ממון הדיוט ואפשר ליתנו במתנה, ולא ממון גבוה ודהא אין חיוב להוסיף חומש אלא הפודה מעשר משלו דכתיב אם גאל יגאל איש ממעשרו], דאילו לר' מאיר דהו ממון גבוה לא מצי אחר ליתנו לו במתנה והווי ליה כאילו אינו שלו ואינו מוסיף חומש.

ומדחה, דמייירי שנתן לו אחר פירות במתנה בעודן טבל וקדם שהפריש מהן מעשר שני, ואתיא כמאן דאמר מתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו דמייין [ולדידיה אין שם מעשר עליו ולא ממון גבוה הוא וממילא אפשר ליתנו במתנה, ולאפוקי ממ"ד דמתנות שלא הורמו כמי שהורמו דמייין ולדידיה אף קדם שהופרשו היו כבר ממון גבוה ואי אפשר ליתנו במתנה].

(ב) תנן סתמא 'הפודה נמע רבעי שלו מוסיף עליו חמישיתו, בין משלו בין שניתן לו במתנה'. והא על כרחך גמור האי תנא נמע רבעי גזירה שוה 'קודש קודש' ממעשר שני, מדמצריך להוסיף חומש בפדיונו וכמו כמעשר שני, ואפילו הכי קאמר 'בין שניתן לו במתנה, אלא מא דגם מעשר שני נתן במתנה, הרי סתמא כר' יהודה דמעשר שני ממון הדיוט.

ומדחה, דהכא מייירי שניתנו לו הני פירות של נמע רבעי בעודן סמדר, וס"ל דכל זמן שהוא סמדר לא נחשב פרי ואין שם רבעי עליו לכך אפשר ליתנו במתנה, ודלא כר' יוסי דס"ל [ולענין ערלה] סמדר אסור מפני שהוא פרי [וקרינא ביה ערלתו את פריו]. אבל לעולם כשהל על נמע רבעי שם פרי אי אפשר ליתנו במתנה דהו ממון גבוה כר' מאיר.

(ג) דתנן סתמא באחד שבא לפדות מעשר שני מחבירו, שאם משך הימנו המעשר בעודו שוה סלע, וקודם שהספיק ליתן דמי פדיון נתייקר ועמד על שתי סלעים, אינו צריך ליתן אלא סלע [כפי שהיה שוה בשעת משיכה] ומשתכר סלע השני, דמיד כשמשכו נקנה לו המעשר במשיכה וברשותו נתייקר.

וקשה, התינה לר' יהודה דמעשר שני ממון הדיוט, אתי שפיר דהדיוט קונה במשיכה ולא בכסף, אבל לר' מאיר דמעשר שני ממון גבוה, הא הקדש נקנה בכסף ולא במשיכה דכתיב 'נתן הכסף וקם לו' [וכיון שעדיין לא נתן הכסף אין המשיכה מועיל וברשותיה דבעלים נתייקר].

מתחילה מתריץ הגמרא, דאין הכי נמי הווי סתמא כר' יהודה, ומכל מקום סתמא דר' מאיר עדיף מודסתם תנא כוותיה ב' פעמים [דמשנה דכרם רבעי נשנה פעם אחת במס' מעשר שני ופעם שנית במס' עדיותו]. מיהו מקשה, דאם סתם משנה הוא דוקא והלכה כמותו, מה לי חד סתמא או תרי סתמא. **ומתריץ, דסתמא דר' מאיר עדיף, הואיל ונשנה 'בבחירתא' דהיינו במסכת עדיות [שנקרא 'בחירתא' שכל דבריהם העידו מפי הגדולים והלכה כמותן].**

❖ **סתמא כר' יהודה כהקדש: תנן, בעל הבית ששילח [פרומה] של הקדש ביד פיקח [שיביאנו לחנוני], ונזכרו בעל הבית והשליח שהוא של הקדש קודם שהגיעה ליד החנוני; החנוני מעל לכשיוציאו, והואיל**

גליץ קנין תורה

זכור: אם בן שנה הוא, ליכא לספוקי באשם וגזילות ומעילות ושפחה הרופה) דאשם צריך להיות איל בן שתי שנים, לכך יש לו תקנה שמביא ג' בהמות; **א. לעולה, ב. לשלמים, ג. לתודה,** וגם מביא מ' חלות בשביל תודה, ומספק מחלל עליהן קדושת בהמה זו ושיאמר אם עולה הוא הרי הראשון יהי עולה במקומו והב' יהי שלמי נדבה והג' יהי תודת נדבה, ואם שלמים הוא הרי הב' יהי שלמים במקומו והא' יהי עולת נדבה והג' יהי תודה נדבה, וכן אם תודה הוא עדיין. **ואחר שנפדה אין הבהמה נאכל אלא במומו ולבעלים, מספק שמא הוא בכור או מעשר** וספק בכור ומעשר נאכלין במומן לבעלים, וצריך לאוכלו בתורת בכור ומעשר שאין נשחטין באיטליו ואין נשקלין בלישראו. **מיהו ליכא לספוקי דילמא אשם מצורע או אשם נזיר** הוא ואף שבאים כבש בן שנה, דלא שכיחי. וכן ליכא לספוקי דילמא **קרבת פסח** הוא, דממה נפשך, בזמן שהוא ראוי לפסח ודאי ליכא למהיש דמזהר זהירי אינשי בקרבנם, ושלא בזמנו נמי ליכא למהיש דקרבת פסח שלא בזמנו מקריבו שלמים וממילא מייתי שלמים.

ואם בן שתי שנים הוא, אי אשר לתקנו בדרך זה, דאיכא לספוקי שמא הוא אשם, וליכא למומר דנייתי נמי אשם, דאין אשם בא נדבה ולכך ירעה עד שיסתאב והדמים יהיו לקיין המובה, תד"ה אשתכח.

בנקבה: אם בת שנה היא איכא לספוקי שמא היא הטאת והטאת אינו בא נדבה, לכך אין לה תקנה אלא כונסה לכיפה (ואינו נתן לה מזונות) והיא מתה מאליה.

ואם בת שתי שנים היא, ליכא לספוקי בקרבן הטאת, דהטאת בת שנתה היא והטאת שעברה שנתה לא שכיח, לכך יש לה תקנה שמביא ב' בהמות; **א. לשלמים, ב. לתודה,** וגם מביא מ' חלות בשביל תודה, ומחללה עליהן כנ"ל.

דף נ"ז

בהמה שנלקח במעשר שני חוץ לירושלים

✦ אין לוקחים בהמה במעות מעשר שני חוץ לירושלים וא. דכתיב וצרת חכפך בידך דהתורה הקפידה בכסף צורה דוקא, ב. דהיישנין שמא תכחיש במורה הדרך, ובדיעבד אם לקח כבר:

בשוגג שלא ידע שהן מעות מעשר, כופין את המוכר להחזיר הדמים להלוך ויעלה עמו לירושלים כדין מעשר שני, ויחזירו את הבהמה להמוכר דמקח מעות הוא ושאלו ידע הלוך שהן מעות מעשר לא היה לוקח בהן בהמה חוץ לירושלים, דטריחא ליה מילתא להוליכה לירושלים, ובמעות הוה נחיא ליה לאמטויניהו.

במזיד שידע שהן מעות מעשר, תלוי מה היה כוונתו כשהחלל קדושת מעשר על הבהמה: אם נתכוון להעלותה לירושלים ולהקריבה שם שלמים (כדרך כל בהמות שנקחות בירושלים בכסף מעשר ליקרב שלמים), תעלה ותאכל בירושלים.

אבל אם נתכוון לאוכלה באיסור חוץ לירושלים, כופין את המוכר להחזיר הדמים להלוך, ולא משום שהוא מקח מעות ודהא במזיד לקחה, אלא דקנסינן ליה למוכר מאחר שידע שהמעות מתחללות על הבהמה והלוך מתכוון לאוכלה בעירו. ואם ברח המוכר ועם הדמים בידו דאי אפשר למיקנסינהו, תעלה ותאכל בירושלים.

ואינו יודע שהוא של הקדש היא שגגה גביה והקדש מתחלל בשוגג, אבל הבעל הבית והשליח לא מעלו, דהני מוידין נינהו ולא מוחיבי מעילה. הרי סתמא כר' יהודה, דשוגג מתחלל ומוזד אין מתחלל.

דף נ"ח

בהמה שנמצאת סמוך לירושלים

✦ בהמה שנמצאת בין ירושלים למגדל עדר, או לכל רוח ורוח סביב לירושלים וכשיעור שיש בין ירושלים למגדל עדר, יש לחוש שמא מירושלים יצאת, ורוב בהמות היוצאות מירושלים זכחים הם. ואי אפשר להקריבה סתם, דכין זכור ובין בנקבה יש כמה צדדי ספק איזה קרבן הוא כדלקמן, ואין תקנה אלא לחלל קדושתה על בהמות אחרות כמו שיתבאר.

✦ **איך מתקנה:** נחלקו ר' אושעיא ור' יוחנן איך לתקן את הבהמה ולחלל קדושתה על בהמות אחרות:

לר' אושעיא, מיירי מתניתין בעוד שהיא תמימה וראויה ליקרב, וזה המוצאה קבל על עצמו לתקן כל ספק שעליה, וכיון שאי אפשר להקריבה ודאיכא לספוקי בכמה קרבנות כנ"ל) מביא בהמות אחרות של חולין (וכבר מביא ג' בהמות ובנקבה ב' בהמות כדלקמן) או דמים כדי לקנות בהמות אחרות, ומחלל קדושתה עליהן. ואתיא כר' מאיר דס"ל הקדש במזיד מתחלל ולכך יכול זה להוציאן לחולין במזיד ויתפסו בהמות או הדמים בקדושתם.

ואף דמצינו דקדושת הגוף (קדשי מוכח) אינו מתחלל בלא מום, דתנן דאין מעילה אחר מעילה בהקדש והכין שמועל בו הראשון יצא לחולין חוץ מבהמה ושל קדשי מוכח כשהיא תמימה וראויה לקרבן) וכלי שרת ויש בהן מעילה אחר מעילה כיון שאינם יוצאים לחולין; היינו דוקא לר' יהודה דלדידיה עיקר חילול הקדש הוא בשוגג ולא במזיד, לכך כיון שאינו מתכוין לאפוקינהו לחולין (ורק נזירת הכתוב הוא שהיב קרבן מעילה יוצאה לחולין) קדושת הגוף לא מתחלל, אבל לר' מאיר דעיקר חילול הקדש הוא במזיד ולא בשוגג, ומתכוין לאפוקינהו לחולין, אף קדושת הגוף מתחלל ויוצא לחולין.

וגם פשוט דשייך חילול בין בקדשי קדשים ובין בקדשים קלים, דאף דעיקר חילול נאמר בקדשי קדשים (דהיינו בדק הבית שהוא סתם הקדש, וכן שאר קדשי קדשים דכולהו הוי לגביה קדשי בדק הבית), מכל מקום יליף קדשים קלים בקל והומר, דאם קדשי קדשים מתחללים קדשים קלים לא כל שכן.

לר' יוחנן, לא מיירי מתניתין שמחללה בעודה תמימה, דהא בהמה תמימה ושעומדת ליקרב ע"ג מוכח ואין בה מום קבוע) אסור לחללה, וזה שבא לימלך ולהוב בדמיה האם נאמר לו עמוד והטא (ולחללה מיד) בשביל שתזכה ולתקן הקרבתה של בהמה זו. אלא צריך להמתין לה עד שתומם מום קבוע, ואז מביא בהמות אחרות ומחלל קדושתה עליהן כנ"ל.

✦ **כמה בהמות מביאין:** במתניתין מבוואר, שאם זכר הוא, יש בו ספק עולה או שלמים, ואם נקבה היא אין בה ספק עולה אלא שלמים. ולמסקנת הגמרא נתוספו עוד ספקות בזכר ובנקבה שצריך לחלל קדושתן מספק על בהמות אחרות:

גליון קנין תורה

יהודה במזיד קידש, מיירי באשה חבירה שיודעת שאין מעשר שני מתחלל ע"י קידושיה ועולה ואוכלתן בירושלים.

קידושין באיסורי הנאה

המקדש אשה באיסורי הנאה אינה מקודשת. ונמנו במתניתין ט' איסורי הנאה: (א) ערלה, (ב) כלאי הכרם, (ג) שור הנסקל, (ד) עגלה ערופה, (ה) צפורי מצורע, (ו) שער נזיר, (ז) פטר חמור, (ח) בשר בחלב, (ט) חולין שנשחטו בעזרה. וכל איסורין אלו אם מכרן וקידש בדמיהן מקודשת, שאין הדמים נתפסין באיסור.

(א) ערלה: אסור באכילה, דכתיב ונמעתם כל עין מאכל וערלתם ערלתו את פרוי שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל. ומדכתיב **יערלתם ערלתו** ילפינן שגם לא ינהג ממנו ולא יצבע בו ובפירות שהן ראויין לצבוע כגון קליפי אגוזין, דשומר לפירי אסור כפירין ולא ידליק בו את הנר וכגון מן השמן של ערלה.

(ב) כלאי הכרם: אסור באכילה ובהנאה דכתיב לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש ודרשיה חזקיה 'פן תוקד אש' ולמד שאסורים בהנאה ואינם עומדים אלא לשריפה.

– רב אשי רצה ללמוד איסור כלאי הכרם באופן אחר, דדרש 'פן תקדש' פן יהיה קודש, מיהו בגמרא מודה זה, דאם כן צריך להיות כהקדש שתופס את דמיו ויוצא לחולין, ובמתניתין תנן שאם מכרן וקידש בדמיהן מקודשת, אלא מחוורתא כדחזקיה.

(ג) שור הנסקל: שור הנסקל פשוט שאסור באכילה דהוי נבילה ובכתיב לא תאכלו כל נבילה. ומדכתב קרא לא יאכל את בשרו, בא לרבות שאפילו אם נשחט לאחר שנגמר דינו גם כן אסור באכילה. וליכא למימר שאינו מרבה אלא היכא דבדק צור ושחט בה דמיהו כסקילה, ולא היכא דשחטו בסכין, דלענין שחיטה אין חילוק בין צור לסכין, דמידי סכין כתיב באורייתא ואצל שחיטה, וגם הא בהדיא תניא בכל שוחטין בין בצור בין בזכוכית בין בקרומית של קנה. וכיון דכי שחטה בצור לאו סקילה היא אלא שחיטה, ומ"מ אסר לך הכתוב את בשרו, איכא למילף דהוי הדין היכא ששחטו בסכין.

והא דאסור בהנאה ילפינן; א. מדכתיב ובעל השור נקי, כאדם שאומר לחבירו יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום. ב. מקרא הנ"ל לא יאכל את בשרו, ובר' אבהו אמר ר' אלעזר דכל מקום שנאמר לא יאכל או לא תאכל או לא תאכלו אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע ועד שיפרט לך הכתוב היתר הנאה כדרך שפרט לך בנבילה.

ואין להקשות לר' אבהו מנלן לרבות איסור להיכא שנשחט אחר גמר דינו כנ"ל, נימא דאתא קרא להיכא דסקליה ולאשמועינן אף איסור הנאה ודמצד איסור נבילה לא הוי ידעינן אלא אכילה ולא הנאה, דלא ילפינן איסור הנאה מלא יאכל אלא היכא דנפקא לן מיניה גם איסור אכילה, וכיון דידעינן כבר איסור אכילה היכא דסקליה, ליכא למימר דאתא

וכן מי שעבר ולקח בהמה טמאה או עבדים או קרקעות במעות מעשר שני אפילו בירושלים ושאר לעשות כן, ובכח"ג אף בדיעבד אין קדושת מעשר שני מתחלל עליהן; אם המוכר כאן קנסינן ליה וכופין אותו שיחזיר הדמים, ואם ברח המוכר ועם הדמים בידו, ובכח"ג הלא נשאר קדושת המעשר שני על המעות שהן ביד המוכר, יקח הלוקח עוד מעות משלו כנגדן, ויאמר כל מקום שהמעות ביד מוכר יהו מחוללות על אלו, ויעלם ויאכלם בירושלים.

והמעם דקנסינן למוכר ולא ללוקח ואף דעבד איסורא, משום דלאו עכברא גנב אלא הורא גנב. ואף דאי לאו עכברא – הורא מאין לו הגניבה ווא"כ מסתבר לקנין הלוקח, מכל מקום מסתברא דכל היכא דאיכא איסורא התם קנסינן וכיון שהלוקח לקח בהמה טמאה או עבדים או קרקעות עם מעות מעשר, ומעשר שני אין מתחלל עליהן, נמצא נשאר קדושת מעשר על המעות, לכך אם המוכר איתיה קמן ואפשר למיקנסיה מסתבר לקנינו שיחזיר המעות כיון דאיסורא גביה, משנקם ללוקח שיהלל קדושתן על מעות אחרות¹.

♦ אדם יודע: מקשה הגמרא, דהא הכא נקמינן שאם לקח בהמה חוץ לירושלים ממועות מעשר ונתכוין לאוכלה בעירו, כופין את המוכר להחזיר הדמים למקומם. וקשה ממתניתין דס"ל לר' יהודה ולשיטתיה דמעשר שני ממון הדימו שאם קידש אשה במעשר שני במזיד והליכא מעות דידעה שהן מעשרן מקודשת, ולא אמרינן דליבטול הקידושין משום קנסא.

מתחילה מתרין הגמרא, דשאני התם דכל אשה יודעת שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה, ולא נתכוונה להוציא המעות לחולין אלא נתכוונה לעלות עמהם לירושלים, לכך אין סיבה למיקנסיה. משא"כ הכא דידע מוכר שהמעות שנתן לו הלוקח מתחללות על הבהמה והמעות הן חולין בידו והלוקח מתכוין לאוכלה בעירו, נמצא קעבר המוכר על לפני עור לא תתן מכשול, לכך קנסינן ליה להחזיר הדמים.

מיהו קשה, דהא בלוקח בהמה טמאה או עבדים או קרקעות במעות מעשר שני ושאו אין המעות מתחללות על הבהמה והעבד והקרקע, נקמינן שאם אין המוכר כאן צריך הלוקח להביא מעות משלו כנגדן ולחלל המעשר עליהן כנ"ל, ולמה לא אמרינן דאדם יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין על בהמה טמאה ועבדים וקרקעות, וכי שקיל המוכר למעות אלו ודאי נתכוין אדעתא לאמוקינהו לירושלים.

לכך מסיק הגמרא, דלעולם סתם אדם אינו יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין על אלו, ולכך צריך הלוקח להביא מעות משלו ולהלל קדושת מעשר עליהן, וכן סתם אשה אינה יודעת שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה וכן נשאלתה קדושי מעשר שני אפילו במזיד אינה מתכוונת לעלות עמהן לירושלים, וא"כ בסתם אשה לכאן צריך למיקנסיה ולבטל הקידושין, ומתניתין דקתני לר'

ג. מיהו הקשו התוס' (ד"ה מסתבא) דהמיתת כשחיללן על בהמה טמאה או קרקע או עבד, אכל הא הכא מיירי גם כזופן שחיללן על בהמה טמאה חוץ לירושלים ונתכוין לאוכלה בעירו, ובכח"ג מנזכר ברש"י שנתחלל קדושת המעות על הבהמה, וא"כ הדלא קושיא ליוצאים למה קנסינן טפי למוכר היכא דאיתיה קמן שיחזיר המעות, והא כה"ג לא הוי אסורא גבי מוכר אלא גבי לוקח, וז"ע. וע"ש בתוס' (ולפני ע"כ ד"ה אכל ד"ה מתקף) דהרשב"א פליג על רש"י וס"ל דאף כה"ג לא נתחלל קדושתן על הבהמה, ולפי"ז אמי הכא שפיר, ע"ש בתריכות.

גליץ קנין תורה

לא יאכל לרבות בו איסור הנאה ודלמה ליה לאפוקי הנאה בלשון אכילה, לכתוב לא יתנה, אלא ודאי אתא לרבות היכא שנשחט אחר גמר דינו ולאוסרו בין באכילה ובין בהנאה.

– לר' אבהו דיליף איסור הנאה מלא יאכל, אייתר קרא זבעל השור נקי לדרשא, ופליגי בה תנאי: יש אומרים שבא לאסור אף הנאת עורו, אבל אי לאו האי קרא לא הוי יליף איסור הנאת העור מהא דכתיב את בשרו את המפל לבשרו, דאת לא דרש, דס"ל כשמעון העמסוני שהיה דורש כל אתין שבתורה וכשהגיע לאת ה' אלקיך תירא פירש מלדורשן ויורא לרבות שום דבר להשוותו למורא המקום.

יש אומרים דבעל השור נקי בא ללמד דתם שהרג את האדם פטור בעל השור מלשלם הצי כופר ואע"ג דמועד משלם כופר שלם, ולא דמי לניזקין דמועד משלם נזק שלם ותם משלם הצי נזק וכן אם נגף אשה הרה ויצאו ילדיה פטור בעל השור מלשלם דמי ולדות לבעלה ואלא דמי לאדם הנגף שצריך לשלם, ואיסור הנאת עורו יליף מ'את בשרו' את המפל לבשרו, דס"ל כר' עקיבא דדריש כל אתין שבתורה, ודרש 'את ה' אלקיך תירא' לרבות תלמידי חכמים.

דף נ"ד

(ד) עגלה ערופה: אסור באכילה והנאה דומיא דהקדש ושארין בהנאה שהרי מועלין בהן, דכתיב ביה לשון כפרה וכפר לעמך ישראל וקדשים.

(ה) ציפורי מצורע: פליגי תנאי מהיכן ילפינן איסור הנאה בצפורי מצורע; לתנא דבי ר' ישמעאל יליף מכשיר ממכפר, דנאמר מכשיר ומכפר מבפנים ומכשיר היינו אשם מצורע ומכפר היינו כל הקרבנות ונאמר מכשיר ומכפר מבחוץ ומכשיר היינו צפורי מצורע ומכפר היינו עגלה ערופה, מה בפנים עשה מכשיר כמכפר, אף בחוץ עשה מכשיר כמכפר ודכמו דעגלה ערופה אסור בהנאה כניל, אף צפורי מצורע אסורין בהנאה.

לתנא דברייתא יליף מדכתיב זוה אשר לא תאכלו מהם לרבות את השחומה שאסורה, והא דכתיב כל צפור מהורה תאכלו בא לרבות את המשולחת שמתורת.

ואם תאמר איפוך אנא ושהמשולחת תשאר באיסורה אף אחר השילוח והשחומה תהא מותרת, מותרין הגמרא ג' תירוצים: (א) דברוב בעלי חיים לא מצינו

שיהיו אסורין איסור עולם אף להדיוט, אלא במיעוט, כגון רובע ונרבע בעדים ודבני סקילה נהגו ואמרו. (ב) דכתיב זשלה על פני השדה, כשדה, מה שדה מותרת אף האי נמו מותרת. ואף דבעי האי קרא ללמד שצריך לעמוד בתוך העיר ויזרקנה חוץ לחומה ומדכתיב זשלה את הצפור הדיה אל מחוץ לעיר מכלל דעומד בעיר ומשלחה אל החוץ מ"ב הוי מצי למיכתב 'שדה' ומדכתיב 'שדה' שמע מינה תרתי. (ג) סברא הוא, שלא אמרה תורה 'שלח' לתקלה ושתהא למכשול עין וילכדה אדם ויאכלנה. ולפי"ז הא דאמרן כל צפור מהורה תאכלו לרבות את המשולחת, אסמכתא בעלמא היא.

♦ מאימתי אסורים לריש לקיש אסורות ושתיהן משעת לקיחה, דסבירא ליה כתנא דבי ר' ישמעאל דיליף איסור צפורי מצורע מעגלה ערופה, ומה עגלה ערופה אסורה מחיים וכקדשים אף צפורי מצורע אסורים מחיים. ואף דעגלה ערופה אינה אסורה משעת לקיחה אלא משעת ירידתה לנחל איתן, שאני התם דאית לה גבול אחרינא ודהורת עגלה ערופה כתיב בפרשה ז'הורידו וקני העיר את העגלה מ'שא"ב צפורי מצורע דלית להו גבול אחרינא ובין לקיחה לשחיטה, דהא הבאת צפרים לא כתיב בפרשה אלא רק לקיחה כתיבה, דכתיב ולקח למטהר; תנא"ה מין על כרחך קיחה היא שגורם האיסור.

ואף דתנא דברייתא יליף איסור צפורי מצורע מקרא זוה אשר לא תאכלו, אין סתירה מזה לריש לקיש ואף דכבר יליף איסור צפורי מצורע מעגלה ערופה כתנא דבי ר' ישמעאל, דאיצטריך ליה האי קרא לרבות את השחיטה ושנשאר באיסורה לאחר השחיטה, דס"ד מידי דהוה אקדשים דמחיים אסירי ואתיא שחיטה ומכשרה להו הכא נמי כן, קמ"ל.

לר' יוחנן אין צפורי מצורע אסורים אלא משעת שחיטה, דשחיטה הוא דאסרה לה. וכוותיה סבירא להו תנאי דברייתא דפליגי בדין שחטה שלא באזוב ושלא כעין ארו ושלא בשני תולעת, דר' יעקב סבר שחיטה שאינה ראויה למצותה שמה שחיטה וממילא נאסרה, ור' שמעון סבר הואיל ונשחטה שלא כמצותה מותרת דס"ל שחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה, ומוכח דלתרווייהו לא מיתסרא מחיים אלא אחר שחיטה, כשיטת ר' יוחנן.

– שחט אחד מצפורי מצורע ונמצאת טריפה, יקח זוג לשניה ואין צריך להביא שתי אחרות. והראשונה; אם נמצאת טריפה בבני מעים לכולו עלמא מותרת בהנאה, דאף בשעת קיחה לא הויה חזיא ולא חל עליה קדושה כלל. אבל אם נטרפה בשחיטתה, לריש לקיש אסורה

ד. עין רש"י לזכור למיפקר אי מה קודש חופס את דמיו [כמו דמקשינן לעיל בכלאי הכנס לרב אשין], דאין משיבין על הדיקש. וקשה דהא הך מלתא גופה דחופס דמיו צלמו ללמוד מקדשים כדלעיל גבי כלאי הכנס ואיך איכא למימר על זה אין משיבין על הדיקש. ועי' במהרש"ל דלעולם אף בלאו 'אין משיבין על הדיקש' פשוט מסבגל דעגלה ערופה אינו חופס את דמיו דהא לא אקרי קודש ומשמע כסוגיא דלג שייך חפיסת דמים אלף בקודש כלומר שילא הוא לחולין על ידי כן, אלף דלפי זה היה קשה איך יליף איסור הנאה בעגלה ערופה מהקדש והא איכא למיפקר מה להקדש שכן חופס את דמיו, על זה פירש"י דאין משיבין על הדיקש, ואף שאין זה הדיקש, מ"מ מאחר שדומה לגזירה שזה שמצינו ציה כפרה קדשים אין משיבין עליו, עכ"ל. מיהו כבהרש"א דתקן צפירושו עיין סס.

ה. עי' תוס' (ד"ה חה) דאף דלא כתיב בקרא אלף איסור אכילה ולא הנאה; מ"מ לר' אבהו אחי שפיר דכל מקום שנאמר לא תאכלו משמע אף הנאה, ולחוקיה דס"ל לא תאכלו משמע רק אכילה ולא הנאה, מ"ל דחמילה גמרינן איסור משולחת משחומה, מה שחומה אסורה אף משולחת אסורה, ואיסור דמשולחת הנאה הוא, דמתיים לא שייך אכילה, עכ"ל. ועי' מהרש"ל ומהרש"א.

ו. עיין בתוס' (ד"ה משעת) דגם המשולחת אסורה משעת שחיטת חזיריה ורק אחר שילוחה מותרת להיות מותרת, דאין לפרש דק השחומה אסורה [משעת שחיטה] ונמשולחת ליכא איסורא כלל, דהא תנא דברייתא 'צפורי מצורע' דמשמע מרויחה, מיהו ב"ש"י (ד"ה משעת שחיטה וד"ה משעת לקיחה) משמע דדוקא לריש לקיש דס"ל משעת לקיחה אסורים, לדידיה נאסרות מתיבין עד שישלח המשולחת ואו יתרת בשילוחה, אלף לר' יוחנן דס"ל משעת שחיטה אסורים אין איסור אלף על השחומה ולא על המשולחת, וז"ע.

ז. ומשמע ממסקנת הגמרא טעמיה דר' יוחנן, דלית ליה דרשת תנא דבי ר' ישמעאל וליף צפורי מצורע מעגלה ערופה אלף ס"ל כתנא דברייתא דיליף צפורי מצורע מהפסוק זוה אשר לא תאכלו, לכך אינו מרבה איסורא אלף משעת שחיטה וליף, וכן מוצא בשטה לא נודע למי ועמדת יוסף ומהר"ם, מיהו עי' ברש"א דגם ר' יוחנן אפשר ס"ל כתנא דבי ר' ישמעאל, וסובר דלא ליפנין מעגלה ערופה אלף איסור משעת שחיטה וליף.

גליון קנין תורה

ודבשעת קחה היתה ראויה ושהיטה אינו מתיר איסורה, ולר' יוחנן מותרת ודשהיטה היא דאפרה לה, והכא שנמרפה בשחיטתה לאו שחיטה היא.

יתירי זשחטו, ושחטו אותו, ושחט אותו, אתא לרבות חד לבעלי מומין וחד לחיה וחד לעופות, שאסור ג"כ לשוחטן בעזרה^ח.

ואם שחט חולין בעזרה אסורין בדיעבד באכילה, דכתיב כי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת; מה שאתה זוכה ברחוק מקום אתה אוכל ואי אתה אוכל מה שאתה זוכה במקום קרוב, פרט לחולין שנשחטו בעזרה. וגם בזה מרבינן מנ' קראי יתירי בעלי מומין וחיה ועוף שאסורין בדיעבד באכילה. ודכיון דאיתרבו לענין איסור שחיטה איתרבו נמי לענין אכילה כתמימים.

והא דאסורין בדיעבד אף בהנאה; לר' יוחנן בשם מאיר ילפינן, דאמרה תורה שחוט שלי בשלי ושלך בשלך, מה שלי בשלך ודהיינו השוחט קדשים בחוץ אסור בהנאה ודמי יתיר הנאה שנאסר בה מחיים אחרי שאין דמה נזרק אף שלך בשלי אסור בהנאה. מיהו קשה, דהא השוחט קדשים בחוץ ענוש כרת, אבל המביא חולין בעזרה אינו ענוש כרת דכתיב זאל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה' ונכרת' – על קרבן ענוש כרת ועל חולין שנשחטו בעזרה אין ענוש כרת, וא"כ איך איכא למילף שלך בשלי דאסור בהנאה משלי בשלך, והא איכא למיפרך מה לשלי בשלך שכן ענוש כרת.

לכך מסיק, דילפינן איסור הנאה מדכתיב זאנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה מרפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו^ט ודמייירי קרא בבשר היוצא חוץ ממחיצתו, כגון עובר שהוציא את ידו בשחיטת אמו, הרי הוא כמרפה ולא תאכלו, לומר זאותו אתה משליך לכלב ודאף שנאסר בציאת מחיצה ואסור באכילה מכל מקום מותר על כל פנים בהנאה וזאי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה, ודאלו אסורין אפילו בהנאה.

(ו) שער נזיר: אסור בהנאה דכתיב קדש יהיה גדל פרע שער ראשו, ומדכתיב קדש חסר ויזו אתי למידרש שגידולו יהיה קדוש. ומכל מקום אינו בהקדש להיות תופס את דמיו ויוצא לחולין, דהא לא קרינן ביה קודש^י ודמשמע שם קדושה דומיא דהקדש אלא קדוש^י ודמשמע הוא קדוש. למעושי דמיו שאין דין קדושה עליהן.

(ז) פטר חמור: קודם עריפה פליגי תנאי אם אסור בהנאה; לר' יהודה אסור ולר' שמעון מותר, אבל לאחר עריפה לדברי הכל אסור ודגמר עריפה עריפה מענלה ערופה.

(ח) בשר בחלב: נחלקו תנאי אם בשר בחלב אסור בהנאה; לתנא דמתניתין ולתנא דברי ר' ישמעאל אסור אף בהנאה, דכתיב ג' פעמים לא תבשל גדי בחלב אמו; אחד לאיסור אכילה, ואחד לאיסור הנאה, ואחד לאיסור בישול. לר' שמעון בן יהודה אין בשר בחלב אסור אלא באכילה ולא בהנאה, דיליף גזירה שוה מנבילה, כתיב חכא כי עם קדוש אתה לה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו, ובנבילה כתיב זאנשי קדש תהיון לי, מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה ודכתיב לכלב תשליכון אותו, אף כאן אסור באכילה ומותר בהנאה.

(ט) חולין שנשחטו בעזרה: אסור לשחוט חולין בעזרה, דכתיב כי ירחק ממך המקום וזבחת; בריחוק מקום אתה זוכה ואי אתה זוכה במקום קרוב, פרט לחולין שלא ישחטו בעזרה. ומדכתיב תלתא קראי

ח. כן הוא מסקנת הגמרא לפי גירסת ה"ט ברש"י וכן נראה למוספות (ד"ה תלמוד) בסוף דבריהם, דדוקא להסוה אמינא היינו למדים בעלי מומין מסגרא שכן מין הכשר, וכן מיה כיון שהיא בשחיטה כשהיא, אצל השחט דאיכא קרא לרבות את העופות, מרבה נמי בעלי מומין ומהי מהני קראי ימירי. מיהו לפי הגירסא ברש"י דליתרין ג' קראי חד לחיה וחד לעופות וחד לאיסור אכילה בדיעבד, ז"ל דבעלי מומין עדיין ילפינן מסגרא כמעיקרא שכן מין הכשר, אצל מיה הדך ציה מסגרא שהיא בשחיטה ומרבה ליה מקרא, דמיה היה יותר דומק לרבות זאי לאו קרא, משא"כ בעלי מומין יותר שוין שכן מין הכשר וגם ישנן בשחיטה.

שאלות ותשובות לחזרה

שאלות

- א.** מאחר שנלמד שאין חולקין מנחות כנגד זבחים, למה איצטריך קראי יתירי לרבות שאין חולקין: מנחות כנגד עופות, עופות כנגד זבחים, מנחות כנגד מנחות, מחבת כנגד מחבת?
- ב.** מהו הראיה שהביא הגמרא לר' יוחנן דר' יהודה חזר בו?
- ג.** 'הצנועים מושכין את ידיהם והגרגרים חולקים', מה פירושו להו"א ולמסקנא?
- ד.** למסקנת הגמרא, מנא יליף ר' מאיר דמעשר שני ממון גבוה?
- ה.** לר' יהודה דס"ל מעשר שני ממון הדיוט, מה הטעם דבמעשר שני בשוגג לא קידש?
- ו.** מהו מעמיה דר' מאיר דהקדש בשוגג לא קידש? (ר' יוחנן ובר פדא, רב)
- ז.** גזבר שהפקיד מעות צרוּרין או מותרים אצל שולחני והשולחני הוציאם, מי מעיל? ומה הדין כשהפקידן אצל בעל הבית או הנוני?
- ח.** למאן דאמר יש מעילה בשוגג; האם יש מעילה בתקלין חדתין או בתקלין עתיקין?
- ט.** לר' מאיר אליבא דר' יוחנן ובר פדא ודשגנת הקדש אין מתחלל, באיזה אופן שייך מעילה בשוגג?
- י.** כמאן נקטינן בדין המקדש אשה במעשר שני? ולמה?
- יא.** כמאן נקטינן בדין המקדש אשה בהקדש? ולמה?
- יב.** באיזה ג' דינים פליגי בית שמאי ובית הלל לענין כרם רבעי? ובמה תלוי פלוגתתם?
- יג.** 'הפודה מעשר שני שלו מוסף עליו חמישיתו בין משלו ובין שניתן לו במתנה; איך מוקים ר' מאיר לסתם משנה זו?
- יד.** 'הפודה נטע רבעי שלו מוסף חמישיתו בין משלו ובין שניתן לו במתנה; איך מוקים ר' מאיר לסתם משנה זו?
- טו.** משך הימנו מעשר בסלע ולא הספיק לפדותו עד שעמד על שתי סלעים, מה הדין לר' מאיר ולר' יהודה? ולמה?
- טז.** בהמה זכר שנמצא סמוך לירושלים, כמה בהמות צריכין להביא כדי לתקנו?
- יז.** למה אין חוששין בבהמת זכר משום אשם מצורע או אשם נזיר? ולמה אין חוששין משום קרבן פסח?
- יח.** בהמה נקבה שנמצאה סמוך לירושלים, כמה בהמות צריכין להביא כדי לתקנה?
- יט.** בהמה שנמצאה חוץ לירושלים ורוצה לתקנה; האם מותר לחלל קדושתה על בהמות אחרות בעודה תמימה?
- כ.** מי שמעל בדבר שהוא קדוש קדושת הגוף, האם נתחלל קדושת הגוף ויצא לחולין?
- כא.** למה אין לוקחים בהמה חוץ לירושלים במעות מעשר שני? (ב' מעמים ברש"י)
- כב.** בדיעבד אם לקח בהמה בשוגג חוץ לירושלים במעות מעשר שני, מה הדין?
- כג.** בדיעבד אם לקח בהמה במזיד חוץ לירושלים במעות מעשר שני, מה הדין?
- כד.** מאי שנא במתניתין דלר' יהודה הקדש במזיד קידש ולא קנסינן לבטל הקידושין, ומאי שנא הלוקח בהמה ממאה במעות מעשר שני דקנסינן ללוקח היכא שברח המוכר?
- כה.** למסקנת הגמרא, למה קנסינן למוכר מפני מללוקח?
- כו.** איזה ט' איסורי הנאה נמנו במתניתין שאשה אינה מתקדשת בהן?
- כז.** מנא ילפינן דשור הנסקל או נשחט לאחר שנגמר דינו אסורין באכילה?

קנין תורה גליץ

- כח. מנא ילפינן דשור הנסקל אסור בהנאה?
- כט. מנלן דגם עורו של שור הנסקל אסור בהנאה?
- ל. מה דרש ר' עקיבא מהפסוק **את** ה' אלקיך תירא?
- לא. עגלה ערופה מאימתי נאסרת? צפורי מצורע מאימתי נאסרין?
- לב. מנא ילפינן דצפורי מצורע אסורין בהנאה?
- לג. 'כל צפור טהורה תאכלו' לרבות את המשולחת, 'זוה אשר לא תאכלו' לרבות את השחומה; למה לא דרשינן איפכא? (ג' תירוצים)
- לד. שחטה שלא באזוב או שלא בעץ ארוז או שלא בשני תולעת; הצפור אסורה או לא?
- לה. 'שחטה ונמצאת טריפה יקח זוג לשניה'; מה הדין עם הראשונה?
- לו. בשר בחלב אסור בהנאה או מותר בהנאה? ומנלן?
- לז. מנלן שאסור לשחוט חולין בעזרה?
- לח. האם מותר לשחוט בעזרה חולין בעלי מומין או חיות או עופות? ומנלן?
- לט. מנא ילפינן שאם שחט חולין בעזרה אסור לאוכלן?
- מ. מנא ילפינן דחולין שנשחטו בעזרה אסורין אפילו בהנאה; לההוה אמינא ולמסקנא?

תשובות

- א. **מנחות כנגד עופות:** דילמא שאני מנחות כנגד זבחים שלו קמו תחתיהן בדלות מה שאין כן כנגד עופות. **עופות כנגד זבחים:** דילמא שאני מנחות כנגד עופות דהללו מיני דמים והללו מיני קמחים. **מנחות כנגד מנחות:** דילמא שאני עופות כנגד זבחים דהללו מעשיהן ביד והללו מעשיהן בכלי. **מחבת כנגד מחבת:** דילמא שאני מחבת כנגד מרחשת דמרחשת מעשיהם רכים ומחבת מעשיהם קשים.
- ב. דילפינן בתורת כהנים דכשם שאין חולקין בקדשי קדשים כך אין חולקין בקדשים קלים דתרווייהו מומין גבוה, וסתם ספרא ר' יהודה הוא.
- ג. **לההוה אמינא:** חולקין היינו דרך עילוי שמניח חלקו לחבירו ונוטל כנגדו במקום אחר. **למסקנא:** מאי חולקים חוטפים וכל אחד חלקו המגיעו.
- ד. מדכתיב **הוא קודש לה'**, הוא בהווייתו יהא לה'.
- ה. דהוו קידושי טעות; **לר' ירמיה** רק האשה לא ניהא לה משום מירחא דאורחא, אבל האיש ניהא ליה שקונה אשה בהנא בלא טורה, **לר' יעקב** אף האיש לא ניהא ליה משום אונסא דאורחא.
- ו. **לר' יוחנן ובר פדא**, משום קידושי טעות כנ"ל, אי משום שהאשה לא ניהא לה ולר' ירמיהו. **לרב**, מיירי דוקא בכתנות כהונה שלא בלו, וס"ל דכיון שניתנו לכהנים ליהנות בשונג אחר העבודה, ניתנו גם לשאר הנאות ואין בה מעילה בשונג.
- ז. **בצוררין:** בין בשולחני בין בבעה"ב בין בחנוני מעלו הן ולא הגובר. במוותרים: **בשולחני** – גזבר מעל, **בבעה"ב** – בעה"ב מעל, **בחנוני** – לר' מאיר חנוני מעל, ולר' יהודה גזבר מעל. והא דאמר ר' מאיר חנוני מעל, היינו רק לשיטתיה דר' יהודה שיש מעילה בשונג, אבל הוא בעצמו ס"ל ואליבא דר' יוחנן ובר פדא כנ"ל דאין מעילה בשונג.
- ח. **בתקלין הדתין**, לכו"ע יש מעילה. **בתקלין עתיקין**, לתנא קמא אין מעילה בשירי לשכה, ולר' יהודה ולפי הגירסא למסקנא יש מעילה בשירי לשכה וס"ל שיש עליהן קדושה, וגם ס"ל דאף שניתנו ליהנות בשונג, מי"מ לענין שאר הנאות בקדושתיהו קיימי ויש בהן מעילה.
- ט. רק באוכל כבר של הקדש או במדליק נר של הקדש ואו שאר הנאה דאזל ליה הקדש, אבל כל הוצאת טעות של הקדש בשונג אין בהן מעילה, דבכל מקום שהן נמצאים נשאר שם הקדש עליהם.
- י. כר' מאיר, דמעשר שני מומין גבוה ובין בשונג ובין במזיד לא קידש. והטעם הואיל וסתמו בית הלל כוותיה דמעשר שני מומין גבוה, ואף שיש ג"כ סתם משנה כר' יהודה, מי"מ ההוא דר' מאיר עדיף הואיל ותנן בבחירתא כוותיה.

גליץ קנין תורה

- יא.** כר' יהודה, דבמזיד לא קידש ובשוגג קידש, דהקדש בשוגג מתחלל ולא במזיד. והטעם הואיל וסתם לן תנא כוותיה, דתנן אם שילח פרומה של הקדש ביד פיקח ונזכרו שניהם עד שלא הגיע ליד הנוני, מעל החנווני כיון שהוא שוגג, ולא הבעה"ב והשליח כיון שהן מוידין.
- יב.** (א) לבית שמאי אין הפודה אותן מוסיף חומש ולבית הלל מוסיף חומש. (ב) לבית שמאי אין להן ביעור ולבית הלל יש להן ביעור. (ג) לבית שמאי יש להן פרט ועוללות ולבית הלל אין להן פרט ועוללות. **ופלוגתא;** דבית הלל גמרו גזירה שוה קודש קודש ממעשר שני, ובית שמאי לא גמרו.
- יג.** דיהיב ניהליה במיבלא, וקסבר מתנות שלא הורמו כמי שלא הורמו דמיון ונעדיין הן מעות הדיוט ושיך ליתנן כמתנהו.
- יד.** דיהיב כשהוא סמוך, וס"ל דסמוך אין עליו שם פרי (דלא כר' יוסי דסמוך של ערלה אסור מפני שהוא פרי).
- טו.** לר' מאיר צריך לשלם שתי סלעים, דלא נקנה לו במשיכה כיון שהוא ממון גבוה וכתוב 'ונתן הכסף וקם לו'. לר' יהודה אינו נותן לו אלא סלע דמעשר ממון הדיוט וקנה ליה במשיכה.
- טז.** **בבן ב' שנים:** יש לחוש לאשם ושאינו בא נדבה, לכך ירעה עד שיסתאב והדמים יהיו לקיין המזבח. **בבן שנה:** מביא ג' בהמות; אחד לעולה ואחד לשלמים ואחד לתודה, ועוד מ' חלות בשביל תודה. ואח"כ אינו נאכל אלא במומו ולבעלים כדין ספק בכור או מעשר.
- יז.** **אשם מצורע ואשם נזיר,** דלא שכיחי. **קרבן פסח,** דבזמנו לא שכיח, ושלא בזמנו קרב שלמים.
- יח.** **בבת ב' שנים:** מביא ב' בהמות; אחד לשלמים ואחד לתודה, ועוד מ' חלות בשביל תודה. ואין חוששין להטאת שעברה שנתה דלא שכיח. **בבת שנה:** דיש לחוש שמא היא חמאת, לכך אין לה תקנה אלא כונסה לכיפה והיא מתה מאליה.
- יט.** לר' אשעיא מותר, והא דחילול מהני אתיא כר' מאיר דהקדש במזיד מתחלל, ואפילו בקדושת הגוף מהני. לר' יוחנן אין אומרים לאדם עמוד וחמא בשביל שתזכה, אלא ממתין לה עד שתומם ואז מתקנה כנ"ל.
- כ.** לר' יהודה דעיקר חילול בשוגג – אין קדושת הגוף מתחלל, אבל לר' מאיר דעיקר חילול במזיד – אף קדושת הגוף מתחלל.
- כא.** (א) דכתיב וצרת הכסף בידך, (ב) שמא תכחיש במזרח הדרך.
- כב.** יחזרו דמים למקומם.
- כג.** אם נתכוין להעלותה לירושלים ולהקריבה שלמים, תעלה ותאכל בירושלים. ואם נתכוין להוציא מעות מעשר שני לחולין ולאכלה באיסור חוץ לירושלים, כופין את המוכר וקונסין אותו להחזיר הדמים לזקת. ואם ברה המוכר, תעלה ותאכל בירושלים.
- כד.** מתניתין מיירי באשה חבירה דידיעה שאין מעות מעשר שני מתחללין על ידה ועולה ואוכלתו בירושלים, אבל סתם אדם אינו יודע שאין מעות מעשר שני מתחללין על בהמה טמאה.
- כה.** מסתברא כל היכא דאיכא איסורא התם קנסין.
- כו.** (א) ערלה, (ב) כלאי הכרם, (ג) שור הנסקל, (ד) עגלה ערופה, (ח) צפורי מצורע, (ו) שער נזיר, (ז) פטר חמור, (ח) בשר בחלב, (ט) חולין שנשחטו בעזרה.
- כז.** **נפקל,** דהוה נבילה. **נשחט לאחר שנגמר דינו,** דכתיב לא יאכל את בשרו ואם אינו ענין לנפקל תנידו ענין לנשחט לאחר שנגמר דינו.
- כח.** (א) לר' אבהו כל היכא דכתיב 'לא יאכל' משמע בין איסור אכילה ובין איסור הנאה. (ב) למואן דפליג על ר' אבהו יליף מדכתיב 'בעל השור נקי', כאדם שאומר לחבירו יצא פלוני נקי מנכסיו ואין לו בהם הנאה של כלום.
- כט.** (א) מואן דדריש כל אתין שבתורה יליף מדכתיב 'לא יאכל את בשרו', את הטפל לבשרו. (ב) מואן דלא דריש אתין שבתורה יליף מדכתיב בעל השור נקי (ואיסור הנאה יליף מלא יאכל כר' אבהו).
- ל.** לרבות תלמידי חכמים.
- לא.** **עגלה ערופה,** משעת ירידתה לנחל איתן. **צפורי מצורע,** לריש לקיש משעת לקיחה, לר' יוחנן משעת שחיטה.

גליץ קנין תורה

- לב.** לתנא דבי ר' ישמעאל, מענגלה ערופה, דמה בפנים עשה מכשיר כמכפר אף בחוץ עשה מכשיר כמכפר. לתנא דברייתא, דכתיב 'זוה אשר לא תאכלו מהם' לרבות את השחומה. מיהו אף ריש לקיש דיליף מענגלה ערופה כתנא דבי ר' ישמעאל, ס"ל דצריך להאי קרא דברייתא ללמד שאין איסור הצפרים ניתר ע"י שחיטה כמו קדשים.
- לג.** (א) ברוב בעלי חיים לא מצינו שיהיו אסורים איסור עולם אף להדימו. (ב) דכתיב ושלח על פני השדה, ואף דבעי להאי קרא לאשמעינן שיעמוד בעיר ויזרקנה חוץ לחומה, מ"מ מדכתיב השדה שמעת מינה תרתי. (ג) סברא שלא אמרה תורה 'שלח' לתקלה.
- לד.** לריש לקיש שהצפרים אסורים מחיים, ודאי לא נפקעה איסורה כשלא נשחטה כראוי. לר' יוחנן שאינה נאסרת אלא אחר שחיטה, תלוי בפלוגתא תנאים אם שחיטה שאינה ראויה למצותה שמה שחיטה ונאסרה, או לא שמה שחיטה ולא נאסרה.
- לה.** אם נמצאת טריפה בכני מעים, לכו"ע מותרת בהנאה ודאף בשעת קחה לא היתה ראויה ולא עלה קדושה. אם נטרפה בשחיטה; לריש לקיש אסורה ושכבר נאסרה בלקיחתה ושחיטה אינו מתיר איסורה) ולר' יוחנן מותרת (ושחיטה היא דאסרה לה והכא שנטרפה בשחיטה לאו שחיטה היא).
- לו.** מחלוקת תנאים; יש אומרים אסור בהנאה (תנא דמתני' ותנא דבי ר' ישמעאל), דכתיב ג' פעמים לא תבשל גדי בחלב אמו, אחד לאיסור אכילה ואחד לאיסור הנאה ואחד לאיסור בישול. ויש אומרים מותר בהנאה (ר' שמעון), דיליף גזירה שוה קודש קודש מנבילה.
- לז.** דכתיב 'כי ירחק ממך המקום וזבחת', בריחוק מקום אתה זוכה ואי אתה זוכה במקום קרוב.
- לח.** אסור, דכתיב ג' קראי יתירי 'ושחטו, ושחטו אותנו, ושחטו אותנו', חד לבעלי מומין וחד לחיה וחד לעופות וע"י רד"ה הכי גרסין והגהות הב"ח ותוד"ה תלמוד לומר.
- לט.** דכתיב 'כי ירחק ממך המקום וזבחת ואכלת', מה שאתה זוכה ברחוק מקום אתה אוכל, ואי אתה אוכל מה שאתה זוכה במקום קרוב.
- מ.** להורה אמינא: אמרה תורה שחוט שלי בשלי ושלך בשלך, מה שלי בשלך אסור בהנאה אף שלך בשלי מותר בהנאה. ופריך על זה מה לשלי בשלך שכן ענוש כרת. למסקנא: דכתיב [בכשר היוצא היץ ממהיצתו] 'לכלב תשליכון אותו', אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה.

ברכות לראש משביר

דידנו הנגיד הנכבד רודף צדקה וחסד, אוהב תורה ומוקיר רבנן ותלמידיהון
מו"ה ישראל אלכסנדר הכהן ענגלענדער הי"ו
נציב חודש שבט

לע"נ זקנו הגאון המפורסם

מוה"ר שלום מרדכי ב"ר משה הכהן זצ"ל **אבד"ק ברעזאן ובעמח"ס שו"ת מהרש"ם**
נלב"ע ביום ט"ז שבט שנת תרע"א לפ"ק - ת.נ.צ.ב.ה

זכות התורה תעמוד לו להתברך בכל משאלות לבו לטובה
לאורך ימים ושנים טובות - ויתקיים בו הבטחת נביאי אמת וצדק
לא ימושו מפיו זרע ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם

בברכת התורה
הנהלת חבורת קנין תורה